

УДК 371.32.91(07)

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ В ПРОЦЕСІ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ

*Т. М. Засєкіна, кандидат пед. наук,
заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України*

У статті розглядаються тенденції розвитку процесу національного підручникотворення з позицій оцінювання змін до процедури апробації та експериментальної перевірки новостворених підручників.

З метою подальшого розвитку і вдосконалення національної системи підручникотворення пропонуються підходи до визначення ролі експерименту у цьому процесі; процедура створення експериментальних навчальних видань та їх статус; необхідність удосконалення критеріїв і процедури оцінювання якості навчальної літератури.

Ключові слова: експериментальні видання, підручникотворення, якість навчальної літератури.

Постановка проблеми. Сучасний процес підручникотворення не має експериментального етапу. Як наслідок – постійні нарікання на якість підручників.

Аналіз останніх досліджень. Проблема підготовки і оцінки шкільного підручника широко обговорюється науково-педагогічною спільнотою. Зокрема розглядаються такі питання: шкільне підручникотворення як наукова дисципліна (О. Е. Жосан), критерії оцінки змісту шкільних підручників (М. Р. Арцишевський), вимоги до підручника та критерії його оцінювання (О. І. Ляшенко), якість українських підручників для середніх загальноосвітніх шкіл (Т. О. Лукіна), розвиток системи вимог до шкільного підручника в історії вітчизняної дидактики фізики (М. В. Головка) та інші. Проблему експериментального випробовування підручників, зокрема, досліджували Р. М. Шамелашвілі, Н. М. Буринська, Л. П. Величко. На думку Л. П. Величко, оцінювання підручників має бути регулятивним, що можливо шляхом педагогічного експерименту й аналізів його результатів. Матриця оцінювання в такому випадку передбачає не лише схвальну чи несхвальну оцінку, а й має групуватися так: а) сильні сторони підручника; б) що потребує зміни за будь-яких умов; в) що потребує доповнення; г) що потребує вилучення; г) інші зауваження [6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розгляд тенденцій розвитку процесу національного підручникотворення з позицій оцінювання змін до процедури апробації та експериментальної перевірки новостворених підручників.

Основна частина. В Україні процедура розробки та контролю за якістю шкільних підручників регламентується відповідними положеннями, які, починаючи з 1997 року, зазнавали змін і модифікацій. Першим українським документом було «Положення про порядок підготовки, експертизи, апробації підручників, навчальних та навчально-методичних посібників», затверджене наказом Міністерства освіти України від 02.06.1997 року №170. За цим положенням підготовка, експертиза, апробація та видання навчальної книги здійснювались згідно із перспективним планом підготовки навчальної літератури, затвердженим колегією Міносвіти України. Цей план формувався за висновками предметних комісій Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, які розглядали пропозиції авторів (співавторів), а саме: концепцію навчальної книги та її план-проспект – і визначали доцільність створення навчальної книги. На основі перспективного плану річний план формувався лише з назв книг, що отримали відповідний гриф, і затверджувався колегією Міносвіти України не пізніше як за півроку до початку дати випуску книг. На підставі затвердженого річного плану методично-видавничий центр Міністерства освіти визначав видавництва, укладав з ними відповідні угоди на видання навчальної книги.

Навчальна книга видавалась і використовувалась у закладах освіти лише за умови одержання грифу. На той час існувало декілька типів грифів. Гриф «Допущено Міністерством освіти України» надавався колегією Міносвіти України навчальним книгам, що рекомендувались для апробації. Навчальні книги, що отримали такий гриф, видавались тиражем до 30 000 примірників (залежно від призначення книги) і проходили обов'язкову науково-методичну та практичну перевірку (апробацію). Завдання, умови, методичні рекомендації щодо апробації навчальної книги розроблялись Інститутом змісту і методів навчання Міносвіти України спільно з АПН України і надсилались відповідним інститутам післядипломної освіти (удосконалення педагогічних працівників), які відповідали за апробацію.

Апробацію якості навчальної книги регіонального та шкільного компонентів освіти, що отримала гриф Міносвіти України, здійснювали місцеві органи управління освітою, методичні служби, заклади освіти.

Узагальнені матеріали апробації навчальної книги подавались на розгляд відповідної предметної комісії науково-методичної ради та колегії Міносвіти України для надання грифу «Затверджено Міністерством освіти України».

Гриф «Затверджено Міністерством освіти України» надавався колегією Міносвіти України навчальним програмам з предметів державного компонента змісту освіти, підручникам, навчальним посібникам, що пройшли масову апробацію і визнані як усталені для використання у навчально-виховному процесі.

Гриф «Рекомендовано... (назва управління Міносвіти України, що надає гриф)» надавався програмам регіонального та шкільного компонентів змісту

освіти, методичним рекомендаціям, навчальній літературі зі спеціальних курсів, **експериментальним** та **пробним** навчальним книгам, що створені в результаті дослідження, проведеного в наукових установах НАН України, АПН України, Міносвіти України, Інституті змісту і методів навчання, вищих навчальних закладах на засадах замовлення чи з ініціативи автора.

З 2001 року вимоги до розробки підручника і його апробації стали визначатись окремими положеннями: «Положенням про апробацію навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 червня 2001 року №447 та положеннями про всеукраїнський конкурс навчальних програм і підручників для загальноосвітніх навчальних закладів, що видавались з метою підготовки відповідної навчальної літератури для забезпечення поетапного переходу загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання.

Положеннями про конкурс підручників визначались умови організації конкурсу, технічні та основні вимоги до рукописів, склад і повноваження конкурсних комісій, умови фінансування. Згідно з вказаними положеннями навчальним програмам і підручникам, що відзначені дипломами I ступеня, надавався відповідний гриф Міністерства освіти і науки України і вони включались до державного замовлення на видання навчальної літератури.

З метою поліпшення якості навчально-методичної літератури, її відповідності вимогам навчальних програм і Державного стандарту загальної середньої освіти в Україні, сучасним засадам навчання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах було розроблено «Положення про апробацію навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів». Згідно з цим положенням апробації підлягали: експериментальні програми (у комплексі з навчально-методичним забезпеченням, створеним для реалізації змісту цих програм); пробні підручники і навчальні посібники, видані за діючими навчальними програмами; інші навчальні видання, яким передбачається надавати гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України».

Організаційні та науково-методичні заходи щодо апробації здійснювали: науково-методичний центр середньої освіти Міністерства освіти і науки України, Міністерство освіти і науки України спільно з науковими підрозділами Академії педагогічних наук України, обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти, іншими науково-педагогічними і методичними установами. Навчальній літературі, яка за результатами апробації отримала позитивну оцінку, рішенням колегії Міністерства освіти і науки України надавався гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України».

З 2008 року процес підручникотворення регламентується вже трьома положеннями: «Положенням про апробацію та моніторингові дослідження навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів», затвердженим наказом МОН 8 червня 2008 року №401, «Порядком надання на-

вчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України», затвердженим наказом МОН від 17.06.2008 №537 і відповідними положеннями про всеукраїнські конкурси рукописів підручників для учнів загальноосвітніх навчальних закладів, що оголошуються з метою підготовки навчальної літератури для забезпечення переходу загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст і структуру повної загальної середньої освіти, а з 2011 року – в зв'язку з упровадженням нових стандартів освіти.

У положеннях про конкурси рукописів підручників щоразу конкретизувались переліки книг, на які оголошувались конкурси, умови конкурсу тощо. Сучасні умови конкурсів рукописів підручників (починаючи з 2011 року), на відміну від попередніх, визначають авторські колективи – переможці, яким надається право розробляти підручники для усієї лінійки підручників з певного предмета.

Згідно з порядком надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів МОН Міністерство освіти і науки України встановлює два види грифів: «Затверджено Міністерством освіти і науки України» та «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» надають підручникам, що стали переможцями всеукраїнського конкурсу навчальних програм та підручників для загальноосвітніх навчальних закладів і плануються для апробації та моніторингових досліджень у загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах. Навчально-методичній літературі (практикумам, хрестоматіям, методичним розробкам, навчально-методичним посібникам, робочим зошитам, дидактичним матеріалам тощо) за рішенням відповідної комісії науково-методичної ради з питань освіти МОН може надаватися схвалення до використання у загальноосвітніх або професійно-технічних навчальних закладах – «Схвалено для використання у загальноосвітніх або професійно-технічних навчальних закладах».

Згідно з «Положенням про апробацію та моніторингові дослідження навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів» організаційні та науково-методичні заходи щодо апробації та моніторингових досліджень здійснюють МОН, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти спільно з республіканським (Автономної Республіки Крим), обласними, Київським і Севастопольським міськими інститутами післядипломної педагогічної освіти. Після завершення апробації та моніторингових досліджень Інститут на підставі одержаних звітів протягом визначеного наказом МОН строку готує статистично-аналітичні матеріали й передає їх авторам та видавництвам навчальної літератури. Видавництва, автори повинні доопрацювати ті навчальні книги, які за результатами апробації та моніторингу потребують удосконалення, і передати їх для розгляду відповідною комісією науково-методичної ради з питань освіти МОН. Комісії науково-методичної

ради з питань освіти МОН готують науково обгрунтовані висновки щодо можливостей надання навчальній книзі грифа «Затверджено Міністерством освіти і науки України» або підтвердження раніше наданого грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

Отже, як бачимо, чинними положеннями, що визначають процедуру конкурсного відбору рукописів, апробації та надання грифу не передбачено: розробки експериментальних та пробних навчальних програм, підручників, посібників, їх попередньої апробації (експериментальної перевірки), участі науковців Академії педагогічних наук (окрім здійснення психолого-педагогічної експертизи рукописів під час проведення конкурсу рукописів) в моніторингових дослідженнях якості підручників, розробці критеріїв їх оцінювання і методики проведення апробації. До того ж терміни оновлення навчально-методичного забезпечення змісту освіти такі, що підручники, які за результатами апробації потребують уточнення і доопрацювання так і не доопрацьовуються і не перевидаються, адже державні кошти витрачаються на підготовку нового покоління підручників.

Удосконалення процесу підготовки навчально-методичної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, підвищення її якості можливе, на нашу думку, за таких умов.

По-перше, необхідно надати більшу можливість розробляти експериментальні навчальні програми у комплексі з навчально-методичним забезпеченням, створеним для реалізації змісту цих програм. Згідно з чинними документами Міністерства освіти і науки така можливість надається тільки у випадку, якщо у закладі виконується експеримент всеукраїнського рівня. І у жодному документі не згадується, яке видання може вважатись експериментальним, ким такий вид навчально-методичної літератури може розроблятися, яка подальша процедура його підготовки до масового впровадження й апробації, отримання грифу.

З метою подальшого розвитку і вдосконалення національної системи освіти, випереджального вирішення питань наукового, методичного, правового, економічного, кадрового забезпечення процесу навчання в загальноосвітній школі необхідна законодавча підтримка процедури створення експериментальних навчальних видань – вперше створених чи вдосконалених видань, які спрямовані на поліпшення результатів освітньої діяльності і апробуються в обмеженій кількості навчальних закладів. Експериментальними навчальними виданнями є експериментальна навчальна програма у комплексі з навчально-методичним забезпеченням: підручником, навчально-методичним чи навчальним посібником тощо.

У чинних освітніх стандартах зазначено, що «...на основі Державного стандарту Міністерство освіти і науки, молоді та спорту розробляє навчальні програми, відповідно до яких здійснюється підготовка варіативних програм і підручників» [2] і «...на основі цього Державного стандарту МОНмолодь-

спорт організує розроблення і проводить апробацію навчальних програм, які затверджуються в установленому порядку. Навчальна програма розробляється з урахуванням науково обґрунтованих вимог, що є спільними для всіх навчальних предметів. Варіативні навчальні програми розробляються з урахуванням потреб різних регіонів і науково-методичних пріоритетів учителя» [3]. Вважаємо за доцільне конкретизувати у державних стандартах освіти чи в окремому положенні визначення типових і експериментальних навчальних видань і їх статус. Зокрема завданнями експериментальних навчальних видань є прогностична функція формування і розвитку альтернативних підходів до розробки, апробації і впровадження нових освітніх технологій, прогресивних форм, методів, прийомів і засобів навчання і виховання. Характерними особливостями таких видань є інноваційна спрямованість діяльності авторів освітньої ініціативи на вирішення завдань по оновленню і модернізації змісту освіти, розвитку і вдосконаленню організаційної структури освітнього процесу (організаційних форм, методів, прийомів і засобів навчання і виховання), альтернативності і варіативності забезпечення вимог державного стандарту.

Таким чином, експериментальною навчальною програмою є навчальна програма, що відрізняється від типової структуруванням навчального змісту, послідовністю його вивчення, іншими характеристиками, де системно реалізовано встановлені продуктивні підходи або втілено ідеї нових методичних систем навчання предмета. Відповідно, експериментальний підручник (чи/або навчальний, навчально-методичний посібник) – це видання, що відповідає експериментальній навчальній програмі або укладене відповідно до чинної програми, але відзначається інноваційністю структури, змістового наповнення компонентів і способом викладення навчального матеріалу.

Підготовка експериментальних навчальних видань може здійснюватись в результаті науково-дослідної роботи (що фінансується з державного бюджету), проведеної в наукових установах НАН України, НАПН України, вищих навчальних закладах Міністерства освіти і науки України; у ході експериментів всеукраїнського чи регіонального рівня; за ініціативи педагогічних, науково-педагогічних працівників.

Пропонуємо такий орієнтовний алгоритм створення експериментальних видань.

1. Аналіз переваг і недоліків діючої системи навчання і її навчально-методичного забезпечення. Консультації практиків і науковців.

2. Формування робочого проекту: визначення концепції експериментальних видань; наукове обґрунтування їх соціальної значущості для розвитку національної системи освіти.

3. Розробка експериментальної програми у комплексі з навчально-методичним забезпеченням, створеним для реалізації її змісту.

4. Експертиза рукописів: перевірка відповідності між концепцією і її втіленням.

5. Видання пробних примірників, їх експериментальне випробовування. Розробка програми експерименту (основні ідеї експерименту, мета, гіпотеза, етапи експерименту і прогнозовані результати по кожному етапу, методи дослідження, необхідні умови проведення експерименту, засоби контролю, моніторингу і забезпечення достовірності результатів експерименту, попередні розрахунки по кадровому, економічному, матеріально-технічному і науковому забезпеченню експерименту, перелік навчально-методичних розробок, що забезпечують експертизу експерименту, склад експертів, джерела фінансування тощо).

6. Опрацювання результатів експериментальної апробації. Внесення корективів і правок.

7. Рекомендації щодо масового впровадження.

По-друге, у процесі підготовки підручників слід обов'язково передбачити можливість здійснювати їх попереднє експериментальне випробовування. Якщо підручник – експериментальний, то у цьому випадку застосовується широкий експеримент впродовж тривалого часу, щонайменше у двадцяти класах, визначених за методикою вибірки. Якщо необхідно пересвідчитись, що новостворений підручник відповідає певним вимогам і якщо потрібно внести необхідні правки, – то у такому разі можна провести обмежений експеримент в 4-5-ти класах.

Рішення не проводити експериментальних випробовувань, на думку фахівців [4], можливе лише у тих випадках, коли ризик зведено до мінімуму: це, наприклад, тоді, коли одночасно збігаються такі фактори, як відомі досвідчені автори, мінімум педагогічних інновацій в підручнику, представницька предметна комісія, досвідчені редактори, а сам твір є складовою частиною серії, перші підручники з якої вже стали об'єктом серйозних досліджень.

По-третє. Потребує удосконалення робота із проведення апробації та моніторингових досліджень навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів. Зокрема: 1) до цієї процедури мають залучатись незалежні експерти, науковці Академії педагогічних наук, фахівці-редактори та інші, 2) удосконалення і наукового підходу потребують критерії, за якими оцінюється якість навчальної літератури; 3) системною має бути робота з відбору підручників, що пройшли апробацію і потребують доопрацювання.

Висновки. Розвиваючи напрацювання в теорії підручникотворення [1; 5; 6; 7; 8], вважаємо, що саме експерименту має відводитись прогностична і регулятивна функція. Адже завдяки йому можна створювати програми, які б реалізовували нові підходи у досягненні вимог освітнього державного стандарту і сприяли б розробці дійсно інноваційно нового навчально-методичного забезпечення. Проведення ж конкурсу рукописів підручників, розроблених відповідно до однієї програми, робить його практично конкурсом «рукописів-близнюків». Завдяки експерименту можна налагодити

систему апробації новостворених підручників із подальшим їх корегуванням й удосконаленням. Саме такий підхід сприятиме поліпшенню якості навчально-методичного забезпечення шкільної освіти.

Література

1. Арцишевський М. Р. Критерії оцінки змісту шкільних підручників [Текст] М. Р. Арцишевський // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. – К.: Пед. думка. – 2012. – Вип. 12. – С. 293 – 300.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. №462. [Електронний ресурс] // mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/
3. Державний стандарт базової і повної загальної освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1392. [Електронний ресурс] // mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/
4. Жерар Ф.-М. Як розробляти та оцінювати шкільні підручники / Франсуа-Марі Жерар, Ксав'є Роеж'єр; [пер. з французької Марини Марченко]. – К.: К.І.С., 2001. – 352 с.
5. Жосан О. Е. Шкільне підручникомознавство як наукова дисципліна [Текст] О. Е. Жосан // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. – К.: Пед. думка. – 2012. – Вип. 12. – С. 105 – 111.
6. Величко Л. П. Методика експериментального випробовування підручника з органічної хімії. [Текст] / Л. П. Величко // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. – К.: Пед. думка. – 2007. – Вип. 7. – С. 350 – 356.
7. Лукіна Т. О. Якість українських підручників для середніх загальноосвітніх шкіл: проблеми оцінювання і результати моніторингу: метод. посіб. [Текст] / Т. О. Лукіна. – К.: Академія, 2004. – 200 с.
8. Ляшенко О. І. Вимоги до підручника та критерії його оцінювання [Текст] / О. І. Ляшенко // Підручник ХХІ століття. – 2003. – №1 – 4. – С. 60 – 65.
9. Положення про порядок підготовки, експертизи, апробації підручників, навчальних та навчально-методичних посібників, затверджене наказом Міністерства освіти України від 02.06.1997 року №170. [Електронний ресурс] // zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0382-97
10. Положення про апробацію навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12 червня 2001 року №447. [Електронний ресурс] // www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/
11. Положення про апробацію та моніторингові дослідження навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджене наказом МОН 8 червня 2008 року №401. [Електронний ресурс] // <http://arch.ciit.zp.ua/>
12. Порядок надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України,

затверджене наказом МОН від 17.06.2008 №537. [Електронний ресурс] // <http://arch.ciit.zp.ua/>

References

1. Artsyshevs'kyu, M. R. Kryterii otsinky zmistu shkil'nykh pidruchnykiv [Tekst] M. R. Artsyshevs'kyu // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb.nauk.prats'. – K.: Ped.dumka. – 2012. – Vyp.12. – S.293-300.

2. Derzhavnyi standart pochatkovoi zahal'noi osvity, zatverdzhenyi postanovou Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 20 kvitnya 2011 r. # 462. [Elektronnyy resurs] // mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/

3. Derzhavnyi standart bazovoi i povnoi zahal'noi osvity, zatverdzhenyi postanovou Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. # 1392. [Elektronnyy resurs] // mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/

4. Zherar, F. M. Yak rozroblyaty ta otsynuyvaty shkil'ni pidruchnyky / Fransua-Mari Zherar, Ksav»ye Roezh»yer; [per. z frantsuz'koi Maryny Marchenko]. – K.: K.I.S., 2001. – 352 s.

5. Zhosan, O. E. Shkil'ne pidruchnykoznavstvo yak naukova dystsyplina [Tekst] O. E. Zhosan // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb.nauk.prats'. – K.: Ped.dumka. – 2012. – Vyp.12. – S.105-111.

6. Velychko, L. P. Metodyka eksperymental'noho vyprovovuvannya pidruchnyka z orhanichnoi khimii. [Tekst] / L. P. Velychko // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb.nauk.prats'. – K.: Ped.dumka. – 2007. – Vyp.7. – S.350-356.

7. Lukina, T. O. Yakist' ukrayins'kykh pidruchnykiv dlya serednikh zahal'noosvitnikh shkil: problemy otsynuyvannya i rezul'taty monitorynhu: metod. posib. [Tekst] / T. O. Lukina. – K.: Akademia, 2004. – 200 s.

8. Lyashenko, O. I. Vymohy do pidruchnyka ta kryterii yoho otsynuyvannya [Tekst] / O. I. Lyashenko // Pidruchnyk XX stolittya. – 2003. – # 1-4. – S.60-65.

9. Polozhennya pro poryadok pidhotovky, ekspertyzy, aprobatsiyi pidruchnykiv, navchal'nykh ta navchal'no-metodychnykh posibnykiv, zatverdzhene nakazom Ministerstva osvity Ukrayiny vid 02.06.1997 roku #170. [Elektronnyi resurs] // zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0382-97

10. Polozhennya pro aprobatsiu navchal'noi literatury dlya zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv», zatverdzenym nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 12 chervnya 2001 roku # 447. [Elektronnyy resurs] // www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/.

11. Polozhennya pro aprobatsiu ta monitorynhovi doslidzhennya navchal'noi literatury dlya zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv, zatverdzhene nakazom MON 8 chervnya 2008 roku #401. [Elektronnyy resurs] // <http://arch.ciit.zp.ua/>.

12. Poryadok nadannya navchal'nykh literaturi, zasobam navchannya i navchal'nomu obladdannnyu hryfiv ta svidotstv Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, zatverdzhene nakazom MON vid 17.06.2008 # 537. [Elektronnyy resurs] // <http://arch.ciit.zp.ua/>.

Т. Н. Засекина

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ЭКСПЕРИМЕНТА В ПРОЦЕССЕ СОЗДАНИЯ УЧЕБНИКОВ

В статье анализируются изменения, которые вносились, начиная с 1997 года, в нормативные документы, регулирующие процедуру создания, апробации и сертификации (получения соответствующего грифа) учебной литературы для учебных заведений Украины. Отмечено, что исчезновение из нормативных документов требований к разработке экспериментальных учебных программ и соответствующих им учебников, а также отсутствие экспериментальной апробации новых учебников отрицательно сказывается на качестве учебно-методического обеспечения школьного образования.

Именно эксперименту должна отводиться прогностическая и регулятивная функция в теории и практике создания и апробации учебной литературы. Законодательное закрепление процедуры создания экспериментальных программ и учебников, которые бы реализовывали новые подходы в достижении требований образовательного государственного стандарта, усовершенствование критериев оценивания качества новых учебников, обязательная предварительная их апробация способствовали бы разработке действительно инновационного учебно-методического обеспечения школьного образования.

Ключевые слова: экспериментальные издания, процесс создания учебников, качество учебной литературы.

T. M. Zasyekina

THE ROLE AND THE IMPORTANCE OF AN EXPERIMENT IN THE PROCESS OF TEXTBOOKS CREATION

In the article, the analysis of the changes which have been being made since 1997 in the normative documents which regulate the procedure of the approbation and the certification (the acquirement of the corresponding code) of the educational literature for the Ukrainian educational establishments is conducted. It is marked that the disappearance of the requirements for the development of the experimental academic programs and the textbooks which are corresponding to them in the normative documents as well as the absence of the experimental approbation of new textbooks has a negative impact on the quality of the academic and methodological provision of school education.

Experiment is that very issue which must perform the forecast and the regulative functions in the theory and the practice of the creation and the approbation of the academic literature. The legislative recognition of the procedure of the creation of the experimental programs and textbooks which could realize the new approaches in meeting the demands of the educational state standard, the improvement of the criteria of the new textbooks evaluation quality, their compulsory pre-approbation would promote the development of a really innovational new academic and methodological provision of school education.

Keywords: experimental editions, process of textbooks creation, quality of educational literature.